

Nr 84.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 1—5 samt 7—9 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900; given Drottningholms slott den 14 maj 1914.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 1—5 samt 7—9 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Berndt Hasselrot.

Förslag

till

**Lag om ändrad lydelse av 1—5 samt 7—9 §§ i lagen om straffregister
den 17 oktober 1900.**

Härigenom förordnas, att 1—5 samt 7—9 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900 skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Hos fängvårdsstyrelsen skall finnas straffregister, innehållande uppgifter, som i denna lag stadgas, angående dem, som genom utslag av domstol eller myndighet i riket

1. blivit dömda till dödsstraff, straffarbete eller fängelse eller för snatteri till böter, eller
2. förklarats ovärdiga att i rikets tjänst nyttjas eller att föra andras talan inför rätta, eller
3. erhållit villkorlig straffdom, eller
4. blivit för brott ställda under framtiden, eller
5. förklarats vara övertygade om någon med straff belagd gärning, men i anseende till sinnessjukdom ej kunna till ansvar fällas, eller
6. blivit dömda till tvångsarbete.

2 §.

1 mom. För envar, om vilken blivit så dömt, som i 1 § sägs, skall från domstolen eller myndigheten till registret lämnas särskild uppgift, innefattande upplysning om hans namn och vad i övrigt må

erfordras till hans betecknande, om förbrytelsen eller, då tvångsarbete ådömts, anledningen därtill samt om domen.

2 mom. Beträffande den, som för brott erhållit villkorlig dom, skall, där han sedermera av domstol, i sammanhang med prövning av åtal för annat brott, förklarats skola undergå straff för det förra brottet, därom till registret lämnas uppgift, evad straffet är.

3 mom. Har den, som från straffanstalt lösgivits enligt lagen angående villkorlig frigivning, därefter blivit före utgången av den för honom bestämda prøvotid för brott häktad, skall uppgift därom lämnas till registret från den domstol, där åtalet efter häktningen först förevarit. Om åtalets utgång skall ock i varje fall från domstol, som i målet dömt, uppgift till registret lämnas.

4 mom. Om beslut, varigenom villkorligt medgiven frihet blivit återkallad, skall från Konungens befallningshavande lämnas uppgift till registret.

3 §.

De straffuppgifter, som i 2 § avses, skola hos fängvårdsstyrelsen hållas ordnade efter namnen på dem uppgifterna angå.

4 §.

Har talan fullföljts mot utslag eller beslut, varom i 1 § eller 2 § 2 mom. förmåles, eller har sådant utslag eller beslut blivit underställt högre rätts prövning, skall uppgift om rättens beslut i det överklagade eller underställda målet i varje fall lämnas till registret.

Där Konungen fastställer eller upphäver beslut, varigenom villkorligt medgiven frihet blivit återkallad, eller av nåd efterskänker eller mildrar straff eller annan påföljd, varom straffregistret skall innehålla upplysning, varde jämväl därom uppgift till registret meddelad.

5 §.

Då någon, vilken erhållit sådan dom, som i 1 § 1 punkten sägs, efter utstånden bestraffning frigivits från allmän straffanstalt, så ock då någon frigivits från tvångsarbetsanstalt, åligger det fängvårdsstyrelsen att därom låta göra anteckning i registret.

Fångvårdsstyrelsen skall likaledes låta göra anteckning i registret om villkorlig frigivning av fånge med angivande av den återstående strafftidens längd.

Befälhavare, som har uppsikt över militärhäkte, åligger att varje månad insända uppgift till registret å dem, som under den närmast föregående månaden frigivits från häktet efter att hava utstått bestraffning på grund av dom, som i 1 § 1 punkten avses, eller därstädes avlidit.

Då minderårig, vilken blivit dömd till fängelse eller för snatter till böter, men, i stället för att undergå det ådömda straffet, intagits i allmän uppfostringsanstalt, utskrivs från densamma eller därstädes avlider, skall anstaltens föreståndare lämna uppgift därom till registret.

7 §.

Straffuppgift skall avskiljas ur registret, därest den person uppgiften avser, enligt vunnen upplysning, genom högre rätts laga kraftägande dom blivit befriad från ansvar, utan att sådant fall är för handen, som i 1 § 5 punkten sägs, eller från tvångsarbete, eller ock genom dylik dom, som ej är villkorlig, ansedd skyldig allenast till annat ansvar, än i 1 eller 2 punkten av samma § avses,

då han avlidit, medan han var intagen i allmän straffanstalt eller i tvångsarbetsanstalt, eller ock genom uppgift, varom förmäles i 5 § tredje eller fjärde stycket, eller annorledes vunnits tillförlitlig upplysning att han avlidit; samt

då nittio år förflutit från hans uppgivna födelseår.

8 §.

Utdrag av registret skall meddelas, då framställning därom göres av domstol, Konungens befallningshavande eller allmän åklagare eller av annan myndighet, vilken enligt lag äger förordna om häktning.

Därjämte skola till statistiska centralbyrån meddelas för den officiella statistiken erforderliga utdrag av straffregistret. I sådant utdrag må icke upplysning meddelas om namnen på dem uppgifterna avse.

Till annan myndighet, än nu är sagt, så ock till enskild, vars rätt må vara på upplysning ur registret beroende, skall registerutdrag lämnas, där Konungen för särskilt fall därtill givit tillstånd.

9 §.

I fråga om meddelanden till utländska myndigheter rörande givna straffdomar eller ådömt tvångsarbete äger, under förutsättning av ömsesidighet, Konungen utfärda bestämmelser.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1915; dock skall ej uppgift från högre rätt insändas i mål, vari före sagda dag utslag av innehåll, som i 5 eller 6 punkten av 1 § sägs, blivit av lägre domstol eller myndighet meddelad, där ej den högre rättens utslag är av sådant innehåll, som i någon av övriga punkter i samma § avses.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 13 juni 1913.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN.
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Sandström anförde:

»Den så kallade statistiska kommittén har i sitt betänkande rörande Sveriges officiella statistik och dess allmänna organisation gjort frågan om rättsstatistikens ordnande till föremål för en ingående utredning. Kommittén har därvid föreslagit, bland annat, att rättsstatistiken skulle från justitiedepartementet, där den för närvarande utarbetas, överflyttas till det nya statistiska ämbetsverk, som enligt betänkandet skulle träda i stället för statistiska centralbyrån, och i sammanhang därmed uttalat sig rörande frågan om överflyttande av straffregistret till nämnda statistiska ämbetsverk eller eventuellt till annan myndighet. För närmare utredning av hithörande frågor hemställde jag den 17 maj 1912 hos Kungl. Maj:t om nådigt bemyndigande att tillkalla sakkunniga personer att inom justitiedepartementet biträda med den omarbetning av kommitténs

förslag beträffande rättsstatistiken, som påkallades av vad mot detsamma anförts i de över förslaget avgivna utlåtandena, ävensom med avgivande av förslag i fråga om det ämbetsverk, som, efter den ifrågasatta in- dragningen av justitiedepartementets statistiska byrå, borde få straff- registrets förande sig anförtrott. Med stöd av erhållet sådant bemyn- digande tillkallade jag därefter fyra sakkunniga personer, nämligen över- direktören och chefen för statistiska centralbyrån Ludvig Widell, pro- fessoren Nils Stjernberg, häradshövdingen Knut Ekbon och hovrätts- fiskalen Karl Schlyter, vilka med skrivelse den 6 december 1912 till mig överlämnat sitt betänkande, innehållande förslag dels rörande rättsstatistiken i allmänhet dels ock särskilt rörande straffregistret och kriminalstatistiken, kreditregister och äktenskapsskillnadsstatistiken. Sedan jag redan förut, vid anmälan av de frågor, som tillhöra regleringen av riksstatens andra huvudtitel för nästkommande år, uttalat mig angående vissa delar av de sakkunnigas betänkande och särskilt rörande frågan om det ämbetsverk, till vilket straffregistrets skötande borde överlämnas, har jag nu att inför Kungl. Maj:t anmäla de delar av betänkandet, som innefatta förslag till särskilda lagstiftningsåtgärder. De förslag, som i detta hänseende blivit framlagda, avse dels vissa ändringar i lagen om straffregister den 17 oktober 1900 och dels en ny lag om kreditregister. Över dessa för- slag och därmed sammanhängande delar av betänkandet hava efter nådig remiss justitiekanslern och rikets hovrätter avgivit underdåniga yttranden, varjämte infordrade utlåtanden inkommit från fängvårdsstyrelsen beträf- fande frågan om straffregistrets ordnande och från kommerskollegium efter hörande av handelskamrarna i riket rörande kreditregistret.

Vad först angår lagen om straffregister hava de sakkunniga hem- ställt, att straffregistrets förande skulle överflyttas från justitiedeparte- mentet till fängvårdsstyrelsen samt dessutom föreslagit vissa ändringar i fråga om straffregistrets omfattning, innebärande en ganska betydande utvidgning av detsamma särskilt i fråga om minderåriga förbrytare och lösdrivare. Registret skulle nämligen enligt förslaget innehålla uppgifter om alla, som dömts till ansvar enligt allmänna strafflagen för gärning, förövad före fyllda aderton år, under det att för närvarande uppgifter om personer av denna ålder ej skola i större utsträckning än om äldre personer lämnas till registret. Denna ändring skulle huvudsakligen hava till följd, att en mängd minderåriga, som bötfällts för andra brott än snatteri, bleve upptagna i registret; den skulle även låta alla, å vilka tvångsuppfostringsförfarandet tillämpats, komma till synes i registret. Vidare skulle registret innehålla uppgift om dem, som dömts till tvångs- arbete, varigenom det skulle utsträckas att omfatta en helt ny kategori

*Ändringar
i lagen om
straffregister.*

av personer, som blivit föremål för repressiv åtgärd från samhällets sida. Och dessutom skulle registrets uppgifter om frigivning efter utståndet straff fullständigas så att, medan nu dylik uppgift skall inflyta endast om dem, som frigivits efter utstånden bestraffning för tillgrepps-brott eller för annat brott, när det medfört förlust av medborgerligt förtroende, uppgift i berörda hänseende för framtiden skulle i registret intagas beträffande alla, om vilka straffuppgift lämnats till registret. Även om utskrivning från allmän uppfostringsanstalt eller frigivning från tvångsarbetsanstalt skulle där ske anteckning.

Beträffande förslaget att överflytta straffregistret till fångvårdsstyrelsen får jag hänvisa till mitt förut berörda yttrande till statsrådsprotokollet den 14 januari 1913, däri jag uttalat min anslutning till de sakkunnigas förslag i denna del. Sedermera har emellertid den så kallade departementalkommittén i sitt betänkande rörande den högre statsförvaltningens allmänna organisation gjort en annan mening gällande, i det den hemställt om straffregistrets förläggande till statistiska centralbyrån, vilken i sin ordning skulle underordnas det föreslagna justitie- och kyrkodepartementet. Det är visserligen sant och har även förut av mig framhållits, att statistiska centralbyrån i sitt blivande arbete med rättsstatistiken skulle få åtskilliga beröringspunkter med straffregistret. Detta torde dock icke böra tillmätas avgörande betydelse, då, enligt vad de sakkunniga utvecklat, centralbyrån med lätthet och utan större kostnader lärer kunna beredas tillfälle att för statistiskt ändamål tillgodogöra sig de till straffregistret avgivna uppgifterna, även om straffregistrets skötande överlämnas åt ett annat ämbetsverk. Och i övrigt torde övervägande skäl tala för, att straffregistret överlämnas till fångvårdsstyrelsen, där det är att antaga, att större kompetens och intresse för uppgiftens fyllande skall finnas än inom ett statistiskt ämbetsverk. I detta avseende vill jag särskilt erinra därom, att straffregistrets användande för statistiska syften, vilken betydelse detta än i och för sig kan hava, dock icke kan bli annat än en sekundär uppgift för registret. Den omständigheten att fångvårdsstyrelsen har under sin omedelbara vård ett flertal av de personer, som bli upptagna i straffregistret, torde göra detta ämbetsverk särskilt skickat att handhava straffregistret på ett sätt, som motsvarar dess huvudsakliga ändamål att lämna för rättskipningen behövliga uppgifter angående tilltalade personers antecedentier.

Vad vidare angår de i lagförslaget upptagna ändringarna i straffregistrets omfattning, framgår det av en utredning, som fångvårdsstyrelsen lämnat, att dessa komma att medföra en betydande ökning i arbetet med straffregistrets skötande. Denna utredning utvisar nämligen,

att, enligt sannolikhetsberäkning, de till behandling inom straffregistret förekommande ärenden, nu uppgående — oavsett alla utredande skriftväxlingar — till i runt tal 11,500 om året, skulle, efter det förslaget om ändring av lagen om straffregister trätt i tillämpning, uppgå till omkring 21,800, eller således en ökning av 89 procent, däri dock ej inräknade det antal frågor, som kunde inkomma rörande personer, ställda under åtal för förseelser, begångna före 18 års ålder. Skulle brukligt bliva att inhämta registerutdrag angående alla sådana minderåriga, måste motses en ganska betydlig ytterligare ökning av ärendenas antal. Dessutom borde bemärkas, att, ju längre tid straffregistret ägde bestånd, den del av arbetet, som avsåge meddelande av registerutdrag, måste komma att tillväxa oavsett ökningen i själva antalet av dylika utdrag, i det att nämligen utdragen bleve omfångsrikare, i samma mån de registrerade återfölle.

Den ökning i kostnaderna för registrets skötande, som härav kan föränledas, läser dock icke bliva så stor, att den bör lägga hinder i vägen för de föreslagna förändringarne. Av större betydelse är, att svårigheter kunna väntas uppkomma vid registrets handhavande och användning, ifall antalet av de där förvarade straffuppgifterna blir alltför stort. Fångvårdsstyrelsen har i sin beräkning antagit, att de årligen inkommande uppgifterna, under år 1912 4,941 stycken, efter lagändringens genomförande skulle komma att ökas med ej mindre än 4,387 uppgifter, därav 3,340 rörande minderåriga förbrytare och 1,047 angående till tvångsarbete dömda. Såsom fångvårdsstyrelsen även framhållit, är visserligen denna beräkning, vad de minderåriga angår, helt och hållet approximativ, då man i brist på någon utförligare statistik varit nödsakad att grunda beräkningarne allenast på de uppgifter, som finnas om antalet minderåriga bland de till straffarbete dömda. Det är dock att antaga, att ökningen i antalet inflytande uppgifter blir ganska avsevärd och att detta i framtiden kommer att medföra vissa olägenheter vid straffregistrets användning i rättskipningens tjänst. Det bör i detta sammanhang bemärkas, att registret ännu icke på långt när nått sin fulla utveckling. Detsamma innehåller nämligen för närvarande endast omkring 36,500 akter rörande straffade personer, under det att man beräknat, att registret med bibehållande av nu gällande bestämmelser slutligen skulle komma att innehålla omkring 227,500 uppgifter. I betraktande härav synes det vara ägnat att väcka betänkligheter att ytterligare i alltför hög grad öka straffregistrets omfång.

Dessa betänkligheter gälla särskilt upptagande av minderåriga förbrytare i registret i den utsträckning, som föreslagits. De sakkunniga

yttra härom i sitt betänkande, att de till följd av vissa anmärkningar, som blivit framställda mot att straffregistret i dess nuvarande form lades till grund för återfallsstatistiken tagit under överbägande, i vad mån det kunde finnas möjligt att i statistiskt syfte föreskriva uppgifters insändande till straffregistret i större omfattning än hittills. Utgående från den synpunkten, att de flesta av dem, som senare rekryterade återfallsförbrytarnas led, vanligen redan i tidiga år beträtt brottets bana, samt att det därför vid ett bekämpande av återfallskriminaliteten framför allt vore av vikt att gestalta samhällets ingripande mot de *unges* kriminalitet så ändamålsenligt som möjligt, hade kommitterade ansett att mycket ur kriminalstatistisk synpunkt vore att vinna, därest man kunde sörja för att de uppgifter, varpå en återfallsstatistik uppbyggdes, vore så fullständiga som möjligt, åtminstone vad beträffade de tidigare ungdomsårens kriminalitet. En utvidgning av skyldigheten att lämna uppgifter till straffregistret i detta avseende syntes ock kommitterade i själva verket stå i bästa samklang med vad som redan föreskrivits i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om förfarandet vid brottmål rörande minderåriga, i vars 1 § särskilt ålades domstolarne att i mål angående person, som ej fyllt aderton år och som tilltalats för gärning, vilken i allmänna strafflagen vore belagd med straff, införskaffa och i protokollet intaga upplysningar om, huruvida den minderårige tillförene gjort sig känd för vanart. Detta stadgande, mot vars effektivitet för närvarande icke sällan gjorts berättigade anmärkningar, skulle naturligen erhålla ett väsentligt större värde, därest det bleve möjligt att från straffregistret erhålla upplysningar rörande alla tidigare avdömda brottsliga gärningar av minderåriga, även dem, som icke förskyllt urbota straff eller utgjorts av snatteriförseelse. För att icke onödigtvis betunga domstolarna borde dock denna uppgiftsskyldighet lämpligen begränsas i överensstämmelse med nyssnämnda lag till att allenast avse gärningar, som i allmänna strafflagen vore straffbelagda. Medan enligt berörda lag vikten lagts på vederbörandes ålder vid lagföringen, måste däremot från statistisk synpunkt, såsom naturligt vore, vederbörandes ålder vid gärningens förövande bliva avgörande. Och ehuru väl önskvärt vore, att ifrågavarande uppgiftsskyldighet omfattade även en något högre ålder än den i lagen uppställda 18-årsgränsen, hade kommitterade vid det förhållande, att enligt gällande strafflagstiftning särskilda bestraffningsregler i fråga om unga förbrytare endast uppställts beträffande gärningar, förövade före fyllda 18 år, icke funnit anledning att för närvarande föreslå ett utsträckande av uppgiftsskyldigheten utöver denna gräns. Nu nämnda anordning vore även i övrigt av värde från straffrättsskipningens syn-

punkt. Sålunda måste t. ex. den omständigheten, att en persons tidigare ålagts tvångsuppfostran, anses vara en omständighet av den vikt och betydelse för straffmätningen vid senare förövade brotts bestraffande, att uppgift därom i varje fall borde vara att tillgå i straffregistret. Och omvänt måste det för ett ändamålsenligt handhavande från domstolarnas sida av de regler, som lagen uppställt angående minderåriga förbrytares behandling, vara av stort värde för domstolen att kunna erhålla fullständig kännedom om deras tidigare förhållande i kriminellt hänseende. Särskilt kunde i detta sammanhang framhållas, hurusom den obenägenhet, som, enligt vad från flera håll anmärkts, i strid med lagstiftarens ursprungliga avsikt förefunnes hos underdomstolarne att i sådana fall, då ett relativt obetydligt straff ådömdes, tillgripa en så allvarlig påföljd som tvångsuppfostran, och detta även i de fall, då en sådan eljest varit högeligen önskvärd och påkallad, skulle kunna väsentligen motverkas åtminstone i de fall, då vederbörande redan gjort sig skyldig till förseelser, därest domstolen sattes i tillfälle att därom vinna kännedom genom straffregistret.

Av vad de sakkunniga anfört synes mig framgå, att straffregistrets utvidgande i nu omförmälda hänseende huvudsakligen skulle bli till nytta vid registrets användning för statistiska ändamål. Däremot lär det knappast bli av någon mera avsevärd betydelse för rättskipningen, om domstolarna beredas tillgång till upplysningar om mera obetydliga förseelser, begångna av minderåriga personer. Såsom redan framhållits av den kommitté, som först behandlade frågan om straffregistrets inrättande, får nämligen en förbrytelse, för vilken blivit ådömt lindrigare straff än fängelse, anses vara av den art, att kännedom därom i allmänhet icke är av väsentlig vikt i händelse av ny lagföring. I likhet med nämnda kommitté finner jag det även vara uppenbart, att samlande av uppgifter rörande alla ådömda bötesstraff skulle i hög grad försvåra den föreliggande angelägenhetens ordnande på ett ändamålsenligt sätt, samt att det ökade arbetet och de stegrade kostnaderna icke komme att stå i skäligen förhållande till vad därmed kunde vinnas. Och även om man, på sätt nu blivit föreslaget, begränsar sig till att i straffregistret upptaga dylika uppgifter angående minderåriga personer, kan däremot invändas, att domstolarne — särskilt då andra upplysningar saknas för bedömning av en tilltalad persons karaktär och föregående liv — därigenom lätt bli föranledda att ådöma strängare straff, än som eljest vore påkallat. Det synes mig även i och för sig vara oegentligt, att de upplysningar om ådömda bötesstraff, vilka sålunda skulle innehållas i straffregistret, icke skulle bli fullständiga utan endast röra förseelser,

förövade, innan gärningsmannen fyllt 18 år. Ehuru med hänsyn till stadgandet i 5 kap. 4 § strafflagen gällande rätt synes utgå därifrån att brott, förövade före fyllda 18 år, skola tillmätas mindre betydelse vid bestämmande av straff för efteråt begångna förbrytelser än de brott, vartill någon gjort sig skyldig vid en mognare ålder, skulle alltså genom det föreslagna tillägget förhållandet i viss mån bliva det motsatta, i det i ungdomsåren begångna förseelser i större utsträckning än andra skulle komma till domstolarnas kännedom. Såsom de sakkunniga framhållit, är det visserligen av intresse för en riktig behandling av minderåriga förbrytare att äga kännedom om deras tidigare förhållande i kriminellt hänseende. Då emellertid domstolarne i lag äro ålagda att införskaffa och i protokollet intaga upplysningar om, huruvida vid domstolarna åtalade minderåriga förut gjort sig kända för vanart, torde tidigare ådömda straff åtminstone i flertalet fall på annat sätt kunna bliva bekanta för domstolarna, utan att uppgift därom behöver intagas i registret.

Däremot må det gärna medgivas, att det skulle vara av vikt, att med hjälp av en utförligare statistik vinna en så fullständig utredning som möjligt om brottsligheten hos minderåriga personer, då en sådan utredning måste bliva till stor nytta under arbetet för ungdomskriminalitetens bekämpande och de minderåriga förbrytarnas upprättande. Det lär emellertid utan svårighet låta sig göra att på annat sätt anskaffa de uppgifter, som erfordras för en sådan utredning, utan att straffregistret behöver betungas därmed. Straffregistret bör åter huvudsakligen vara ordnat med hänsyn till dess egentliga uppgift att vara ett medel i rättskipningens tjänst. På grund av nu anförda skäl hava de föreslagna nya bestämmelserna om intagande i straffregistret av uppgifter om minderåriga förbrytare uteslutits ur förslaget.

Fångvårdsstyrelsen har i sitt yttrande föreslagit, att i straffregistret skulle införas uppgifter även rörande minderåriga, som genom barnavårdsnämnds beslut intagits i ett för vanartade barn avsett skyddshem eller annan av Konungen erkänd uppfostringsanstalt för vanartade minderåriga och efter fyllda femton år utskrivits från sådan anstalt. Enligt fångvårdsstyrelsens mening finge det nämligen anses vara av enahanda betydelse, om en yngling under väsentlig del av åldern 15—18 år varit intagen å uppfostringsanstalt för vanartade minderåriga såsom åkerbrukskolonien Hall eller varit föremål för tvångsuppfostran vid statens uppfostringsanstalt å Bona. I båda fallen vore uppgiften till straffregistret av vikt dels för bedömande av den påverkan en dylik anstalt genom sin fostran hade kunnat utöva med hänsyn till den unges uppförande efter avgången, och dels för klargörande, huru-

vida den, som kanske ännu inemot adertonårsåldern saknats i straffregistret, hade därför att tacka allenast den omständigheten, att han på grund av åtgärd från det allmännas sida varit undandragen frestelsen att begå brott. Antalet av vanartade barn vid sådan anstalt vore icke heller så stort, att deras antecknande i straffregistret skulle medföra avsevärd tillökning i arbetet inom registret.

Jag har icke ansett mig böra upptaga vad fångvårdsstyrelsen i detta hänseende föreslagit. Om, i enlighet med vad jag förut anfört, uppgifter om minderåriga förbrytare icke i större utsträckning än nu är fallet bliva införda i registret, torde det nämligen icke heller vara lämpligt att där inrymma uppgifter om minderåriga, som icke ens underkastats bestraffning utan endast varit föremål för en uppfostringsåtgärd från samhällets sida.

Jag övergår nu till de sakkunnigas förslag, att i straffregistret skulle upptagas uppgifter om till tvångsarbete dömda personer. Med avseende härpå vill jag först erinra därom, att det redan av den kommitté, som först behandlade frågan om straffregistrets inrättande, anmärktes, att i de utländska stater, där straffregister inrättats, i allmänhet uppgifter angående förseelser, som i Sverige bedömas efter lösdriveriförfattningen, återfinnas i straffregistret. Kommittén ansåg sig dock icke kunna förorda en motsvarande anordning även hos oss, då dessa förseelser icke i Sverige betraktades såsom brott i egentlig mening och därmed ej heller vore förenad någon påföljd enligt den allmänna strafflagen. Vidare påpekade kommittén, att underrättelser och kungöranden, om vilka i lagen den 12 juni 1885 om lösdrivares behandling meddelats föreskrifter, skulle införas i de tryckta polisunderrättelserna, vilka i följd därav innehölle, bland annat, fullständig förteckning å dem, som för lösdriveri erhållit varning eller blivit dömda till tvångsarbete samt beträffande de sistnämnda jämväl uppgift å tiden, då de frigivits. Vid lagens granskning i högsta domstolen framhöllo emellertid två justitieråd, att det för vinnande av det med straffregistret avsedda ändamål vore av vikt, att registret innehölle upplysningar om dem, som blivit dömda till tvångsarbete, varför de hemställde om lagens ändring i nämnda hänseende. Denna hemställan föranledde dock icke någon ändring i det framlagda förslaget. Frågan upptogs sedan ånyo av den statistiska kommittén, vilken från statistisk synpunkt förordade, att tvångsarbetarne bleve upptagna i straffregistret för att därigenom möjliggöra att uppgifter om dem komme att inflyta i den allmänna brottmålsstatistiken, vilket särskilt vore önskvärt på den grund, att dessa personer till stor del antingen tillhörde eller komme att tillhöra yrkes-

förbrytarnas kategori. Kommittén framhöll vidare, att det, för att den återfallsstatistik, som enligt kommitténs förslag skulle utarbetas med straffregistret såsom grundval, skulle bliva fullt exakt, vore nödvändigt, att straffregistret innehölle uppgift om den tid, under vilken i straffregistret upptagna personer till följd av tvångsarbets undergående vore urståndsatta att återfalla i brott. De sakkunniga instämde med kommittén i denna del och anförde vidare: »Mot den av kommittén föreslagna anordningen synas icke heller från straffrättslig synpunkt några vägande invändningar kunna göras. Tvärtom måste det från straffrättskipningens synpunkt vara en väsentlig fördel, att straffdomaren genom utdrag av straffregistret kan vinna kännedom om att den tilltalade förut i samhällets skyddsintresse varit föremål för en så allvarlig åtgärd som ådömt tvångsarbete. Lika visst som den omständigheten, att en person förut undergått straffarbete, enligt gällande lösdrivarelag tillagts en mycket avsevärd betydelse för frågan om på huru lång tid tvångsarbete skall ådömas, lika visst måste den omständigheten, att en person förut ålagts tvångsarbete, vara av mycket stor betydelse för utmätande av straff. I avseende å de kriminella element, varom i detta sammanhang är fråga, är det ofta att anse såsom en tillfällighet, om den repressiva åtgärd, som från samhällets sida träffat honom, fått karaktären av tvångsarbete eller av bestraffning. I främmande länders lagstiftning behandlas ock ofta de lagbestämda påföljderna av lösdriveri såsom verkligt straff; och om än så icke kan anses vara fallet med det tvångsarbete, som ådömes enligt gällande lösdrivarelag, så torde likvisst så få anses vara förhållandet med det tvångsarbete, som ålägges enligt kungl. förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871 § 41 mom. 2. Och i varje fall kan förstnämnda förhållande icke sägas vara av beskaffenhet att uppväga de skäl, som tala för den föreslagna åtgärden.»

Även jag finner det vara uppenbart, att domstolarna för ett rätt utmätande av straffet i olika fall böra äga tillgång till en så viktig upplysning från en tilltalad persons föregående liv som den att han varit underkastad tvångsarbete. Visserligen torde i många fall upplysningar i nämnda hänseende kunna inhämtas från de tryckta polisunderrättelserna. Det lär dock vara otvivelaktigt, att nämnda publikation aldrig kan erbjuda samma garantier för upplysningarnes fullständighet och riktighet som straffregistret, och även om riktiga anteckningar om en viss person finnas i polisunderrättelserna, kan detta lätt undgå vederbörandes uppmärksamhet, något som icke är att befara i fråga om de upplysningar, som kunna hämtas från straffregistret.

Även rörande en annan kategori av personer torde det vara lämp-

ligt, att uppgifter komma att inflyta i straffregistret. Enligt vad jag inhämtat, har det nämligen ej sällan inträffat, att personer, som tilltalats för brott och även blivit därom övertygade, men i anseende till sinnessjukdom ej kunnat till ansvar fällas utan iutagits i anstalt för sinnessjuka, efter utskrivningen från anstalten ånyo begått brott, utan att det vid rannsakingen om det senare brottet kommit i dagen vare sig att utredning om deras sinnesbeskaffenhet förut ägt rum eller att de varit föremål för anstaltsvård. Då det tydligen är av mycket stor vikt, att domstolarna kunna erhålla fullt tillförlitliga upplysningar i nämnda hänseenden, helst de tilltalade själva, såsom erfarenheten givit vid handen, äro benägna att förtiga, att de förut behandlats såsom sinnessjuka, har jag ansett föreskrift böra intagas i 1 § därom, att straffregistret även skall innehålla uppgifter angående dem, som genom utslag av rikets domstolar förklarats vara övertygade om någon med straff belagd gärning, men i anseende till sinnessjukdom icke kunna till ansvar fällas. I sammanhang därmed har även 7 § erhållit en något förändrad avfattning.

Mot de sakkunnigas förslag, att uppgift i varje fall skall lämnas till straffregistret, så snart någon däri upptagen person frigivits från straff- eller tvångsarbetsanstalt eller utskrivits från allmän uppfostringsanstalt, har jag icke i och för sig något att erinra. Bestämmelsen bör dock tydligtvis endast göras tillämplig på sådana från allmän uppfostringsanstalt utskrivna personer, om vilka registret, enligt vad jag förut anført, skulle innehålla upplysning. Vidare läser det föreslagna stadgandet böra kompletteras med en föreskrift, att uppgift i motsvarande fall skall lämnas till registret även då någon frigives från militärhäkte. Och torde skyldigheten att därom lämna uppgift lämpligen böra åläggas den befälhavare, som har uppsikt över häktet. I enlighet med vad för närvarande är stadgat angående fångvårdsstyrelsens skyldighet att avgiva uppgift om frigivna fångar, torde sådan uppgift böra lämnas varje månad angående dem, som under den närmast föregående månaden frigivits från häktet.

I överensstämmelse med vad nu anförts har jag låtit omarbета förslaget inom justitiedepartementet, därvid även några ändringar vidtagits i avfattningen, vilka dock i allmänhet endast varit av redaktionell betydelse. Då det enligt 7 § åligger fångvårdsstyrelsen att låta avskilja en straffuppgift från registret, så snart tillförlitlig upplysning vunnits, att den person, som uppgiften avser, har avlidit, läser någon anteckning icke behöva ske i registret, då någon i straff- eller tvångsarbetsanstalt intagen person därstädes avlidit, varför den föreskrift därom, som in-

tagits i 5 § av förslaget, uteslutits. En övergångsbestämmelse, motsvarande den, som finnes i nu gällande lag, torde även böra meddelas, genom vilken högre rätt befrias från skyldighet att insända uppgift i mål, vari före dagen för de nya bestämmelsernas ikraftträdande, dom av innehåll, som avses i de nya 5 och 6 punkterna av 1 §, blivit given av lägre domstol eller myndighet.

*Lagen om
kreditregister.*

Jag övergår nu till den föreslagna lagen om kreditregister. Förslag att i ett centralt register sammanföra uppgifter angående vissa för affärsvärlden betydelsefulla förhållanden väcktes först av Sveriges allmänna handelsförening, som i underdånig skrivelse den 3 juni 1909 erinrade om att man i vår tid kommit till allt större insikt om betydelsen för staten och den enskilde av en omfattande och noggrann statistik ej minst i fråga om förhållandena på näringslivets område. Handelsföreningen föreslog därför, att ett register för nämnda ändamål skulle inrättas, vilket skulle innehålla upplysningar om insolvenser bland näringsidkarne, i den mån de uppenbarade sig genom betalningsinställelse eller konkurs. I detta register borde alla uppgifter rörande en viss konkurs hållas samlade på ett ställe och på ett bekvämt sätt göras tillgängliga såväl för den enskilde som för statistiska bearbetningar från det allmännas sida. På grund av nådig remiss avgav statistiska kommittén i sitt förut nämnda betänkande utlåtande jämväl över handelsföreningens ifrågavarande framställning och lämnade därvid, utan att närmare ingå på frågan om behövligheten av det ifrågasatta konkursregistret, ett utförligt yttrande om huru med hänsyn till statistikens krav ett sådant register lämpligen borde vara inrättat och huru de för registrets förande erforderliga uppgifterna skulle erhållas. Med anledning av statistiska kommitténs utlåtande avgav Sveriges allmänna handelsförening den 12 oktober 1910 ånyo underdånig skrivelse i ärendet, däri föreningen nu hemställde, att i samband med det ifrågasatta konkursregistret även borde samlas och ordnas uppgifter om personer, som förklarades omyndiga, ävensom uppgifter, när de åter förklarades myndiga.

Sedan därefter även kommerskollegium efter nådig remiss yttrat sig i saken och därvid, under förklaring, att tillgång till ett centralt register rörande konkurser och omyndigförklarade personer skulle bereda stora fördelar för affärsvärlden, biträtt handelsföreningens framställning, upptogs frågan till behandling av ovannämnda till biträde i justitiedepartementet inkallade sakkunniga. Dessa yttrade i sitt betänkande, att de i likhet med statistiska kommittén funnit det under alla omständigheter erforderligt, att för statistikens behov anskaffades

uppgifter om konkurserna i huvudsakligen samma omfattning och på samma sätt, som behövde ske för ett eventuellt konkursregister. Och detsamma kunde enligt kommitterades mening sägas om uppgifterna till ett omyndighetsregister. De sakkunniga anförde vidare: »Med avseende å den omedelbara praktiska nyttan av en central registrering av konkurser och omyndighetsförklaringar må här erinras om stadgandet i kungl. förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864 § 2, sådan denna § lyder enligt kungl. förordningen den 23 september 1887, att för rättigheten att idka grosshandel eller försälja varor i bod eller från annat upplagsställe, eller att, med biträde av annan än hustru och hemmavarande barn, till avsalu tillverka fabriks- och hantverksarbeten, eller såsom yrke utöva annan hantering, fordras såsom villkor att hava god frejd samt råda över sig själv och sin egendom. Att tillförlitligt styrka, att en person råder över sig själv och sin egendom, kan för närvarande ofta vara förenat med ej ringa besvär och svårigheter, då han flyttat mellan orter, som ligga under olika rätters domvärjo. Då ett register, sådant som här är i fråga, kommit till stånd, kan däremot sådan uppgift lämnas från registret med största lätthet och full tillförlitlighet. De intyg från domstolen i orten om frihet från konkurs och omyndighet, som för närvarande företes av den, som ingiver anmälan till handelsregistret, böra under sådana omständigheter, ifall register över konkurser och omyndighetsförklaringar kommer till stånd, givetvis kunna ersättas av bevis, grundade på nämnda register. Vidare må det här framhållas, att medlemmar av köpmannaföreningar och andra dylika sammanslutningar väl genom sina organisationer ofta äro i tillfälle att med lätthet erhålla behöfliga upplysningar om pågående konkurser, men om en persons, så att säga, konkursantecedentier på olika platser i riket är det nu icke sällan omöjligt att skaffa sig någon visshet. Att lämna upplysning härom skulle för ett konkursregister, sedan det varit fört i erforderligt antal år, bliva en ej oväsentlig uppgift.»

De sakkunniga framställde dessutom förslag, att kreditregistret även skulle få till uppgift att lämna upplysning rörande vissa andra hos rikets domstolar och myndigheter handlagda ärenden. Härom göra de följande uttalande: »Av betydelse för kreditgivning är emellertid även förekomsten av sådana rättsinstitut som äktenskapsförord, boskillnad och lösöre köp. Visserligen har lagen sökt sörja för en viss publicitet beträffande de nämnda instituten, men dessa bestämmelser hava dock visat sig otillräckliga för att bereda affärsmannen erforderlig kännedom därom. Uppenbarligen måste det då för affärsvärlden bliva synnerligen värdefullt, om ett centralt register upprättas, ur vilket man

hastigt och med ringa kostnad kan erhålla uppgift i berörda avseenden för vilken person som helst. Kommitterade äro ingalunda av den meningen, att t. ex. ett äktenskapsförords förekomst i och för sig skulle stämpla en person såsom mindre kreditvärdig. Men om blott den intresserade genom ett centralt register kan erhålla kännedom om ett förords existens, kan han sedan lätt hos domstolen i orten göra sig underrättad om dess innehåll. Som en utvidgning av registreringen till att omfatta även äktenskapsförord, boskillnader och lösöreköp icke i nämnvärd mån skulle öka kostnaderna för registreringen och närmare uppgifter rörande jämväl dessa rättsärenden äro av betydelse för statistiken, något som i all synnerhet gäller om boskillnaderna, hava kommitterade ansett sig böra föreslå central registrering av äktenskapsförord, boskillnader och lösöreköp.»

Då kreditregistret jämväl skulle tjänstgöra som primärmaterial för rättsstatistiken, föreslogo de sakkunniga vidare, att registrets förande skulle uppdragas åt statistiska centralbyrån, varjämte de avgåvo ett detaljerat förslag om, huru registret enligt deras uppfattning borde anordnas.

I de avgivna yttrandena har det ej från något håll blivit bestritt, att ett dylikt register skulle bliva till stort gagn icke blott för statistiska ändamål utan även i det avseendet, att affärsvärlden utan större kostnad och besvär kan erhålla tillgång till vissa för kreditgivningen eller för avveckling av redan inledda affärsförbindelser nödvändiga uppgifter, vilkas anskaffande för närvarande kräver betydande omgång och icke oväsentliga utgifter. Det torde även vara uppenbart, att det för allmänheten skulle medföra en betydande lättnad, om uppgifterna från kreditregistret i framtiden kunna användas till styrkande av rätten att råda över sig själv och sin egendom. Vad angår kreditregistrets begagnande i nämnda syfte, har emellertid Svea hovrätt erinrat därom, att detta komme att föranleda minskning i den sportelinkomst, som innehavare av vissa domarebefattningar för närvarande uppbära i form av lösen för av dem utfärdade så kallade konkurs- och myndighetsbevis. Detta har ytterligare betonats i en av styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare ingiven skrift, däri det framhålles, att den minskning i löneförmåner, som sålunda inträdde för stadsdomstolarnas ledamöter eller tjänstemän, komme antingen att drabba städerna, som själva avlönade sina domare och som vid bestämmandet av deras löneförmåner ej hade annan möjlighet att nedbringa erforderliga löner och arvoden än genom att vid avlöningen taga i beräkning de sportelinkomster, som enligt gällande författningar domarne tillkomme — därvid särskilt vore att märka, att åtminstone en

del städer, exempelvis Helsingborg, redan genom av Kungl. Maj:t fastställda organisationer tillförbundits att hålla sina tjänstemän skadeslösa för den minskning i dem tillförsäkrade sportelinkomster, som kunde komma att uppstå — eller ock att drabba stadsdomstolarnas ledamöter, i den mån vederbörande städer ej befunes skyldiga eller villiga att lämna sina tjänstemän kompensation för de sportelinkomster, de genom förslaget genomförande skulle komma att mista. Malmö rådstuvurätt har därjämte i en särskild skrivelse utvecklat, hurusom dessa slag av sportler tagits i beräkning vid organisationen av nämnda rådstuvurätt såsom inkomst för hos rådstuvurätten anställda tjänstemän, vilka komme att åsamkas en väsentlig inkomstminskning genom ifrågavarande sportlers borttagande.

Beträffande vad i nämnda framställningar blivit anfört må till en början erinras därom, att allmänheten även efter kreditregistrets inrättande icke sällan torde komma att föredraga att inhämta intyg från domstolarna främför att begära utdrag av kreditregistret på den grund, att uppgifterna komma att inflyta till registret först någon tid, sedan det ärende, varom fråga är, blivit behandlat. Det torde dock vara sannolikt, att åtminstone vad städerna angår vederbörande tjänstemäns sportelinkomster komma att undergå en ganska avsevärd minskning. Endast detta förhållande kan dock icke utgöra tillräckligt skäl för statsmakterna att underlåta att vidtaga en lagstiftningsåtgärd, som eljest är av behovet påkallad. Och det skulle säkerligen medföra ganska betänkliga konsekvenser för lagstiftningsarbetets behöriga fortgång, om alltför mycket avseende fästes vid den inverkan, som ändringar i lagstiftningen kunna få på ämbetsmännens sportelinkomster.

Någon fara för att, såsom det även framhållits, skyldigheten att avgiva uppgifter till kreditregistret skulle särskilt för domstolarnes ledamöter bliva alltför betungande, synes mig icke heller föreligga. De blanketter, som enligt förslaget skola ifyllas av domare å landet och rättens ordförande i stad, skulle förutom sådana upplysningar, som äro nödvändiga för individualisering av de personer, om vilka uppgifterna handla, endast upptaga ett fåtal uppgifter, vilka med lätthet kunna meddelas från de i varje ärende ingivna handlingar. Vida vidlyftigare äro visserligen de uppgifter, som skola lämnas av rättens ombudsman i konkurs. Då det emellertid blivit vitsordat, att det av statistiska skäl är av synnerlig vikt, att konkursregistret erhåller en sådan omfattning, som nu föreslagits, och det beträffande flertalet av uppgifterna även erbjuder stort intresse för affärsvärlden att få dem lätt tillgängliga, torde icke heller några mera väsentliga ändringar böra ske i vad som

föreslagits beträffande denna del av registret. Det kan även bliva till gagn för den tillsyn, rättens ombudsman skall utöva över konkursernas avveckling, att han på detta sätt beredes tillfälle att meddela redogörelser över sådana under konkursens gång inträffade omständigheter, vilkas beaktande är av särskild vikt. Några mindre väsentliga jämkningar torde dock med anledning av vissa mot formulärens avfattning framkomna anmärkningar böra ske.

Vid lagförslaget granskning i justitiedepartementet har jag i övrigt funnit själva lagtexten böra i någon mån omredigeras i syfte att låta kreditregistrets ändamål och dess huvudsakliga innehåll komma till synes mer, än som skett i de sakkunnigas förslag. Med anledning därav, att genom lagen den 1 juni 1912 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar föreskrift lämnats om intagande i äktenskapsförordsprotokollet av anteckningar jämväl rörande vissa andra ärenden än äktenskapsförord, vilka ärenden kunna vara av samma betydelse för kreditgivningen som äktenskapsförord, har vidare i överensstämmelse med framställningar, som gjorts dels av justitieombudsmannen i särskild skrivelse till Kungl. Maj:t och dels av Göta hovrätt i dess utlåtande över förslaget, intagits föreskrift, att kreditregistrets avdelning för äktenskapsförord skall innehålla uppgifter icke allenast om äktenskapsförord utan även om andra till äktenskapsförordsprotokollet hörande ärenden.»

Departementschefen uppläste därefter ifrågavarande i justitiedepartementet omarbetade förslag till

1:o) lag om ändrad lydelse av 1—5 samt 7—9 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900 och

2:o) lag om kreditregister, vilka äro av den lydelse bilagor vid detta protokoll utvisa, samt hemställde, att lagrådets yttrande måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas över nämnda förslag.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan fann Hans Maj:t Konungen gott bifalla.

Ur protokollet:
Israel Myrberg.

Bilaga.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 1—5 samt 7—9 §§ i lagen om straffregister
den 17 oktober 1900.

Häri genom förordnas, att 1—5 samt 7—9 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900 skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Hos fängvårdsstyrelsen skall finnas straffregister, innehållande uppgifter, som i denna lag stadgas, angående dem, som genom utslag av domstol eller myndighet i riket

1. blivit dömda till dödsstraff, straffarbete eller fängelse eller för snatteri till böter, eller
2. förklarats ovärdiga att i rikets tjänst nyttjas eller att föra andras talan inför rätta, eller
3. erhållit villkorlig straffdom, eller
4. blivit för brott ställda under framtiden, eller
5. förklarats vara övertygade om någon med straff belagd gärning, men i anseende till sinnessjukdom ej kunna till ansvar fällas, eller
6. blivit dömda till tvångsarbete.

2 §.

1 mom. För envar, om vilken blivit så dömt, som i 1 § sägs, skall från domstolen eller myndigheten till registret lämnas särskild uppgift, innefattande upplysning om hans namn och vad i övrigt må erfordras till hans betecknande, om förbrytelsen eller, då tvångsarbete ådömts, anledningen därtill samt om domen.

2 mom. Beträffande den, som för brott erhållit villkorlig dom, skall, där han sedermera av domstol, i sammanhang med prövning av åtal för annat brott, förklarats skola undergå straff för det förra brottet, därom till registret lämnas uppgift, evad straffet är.

3 mom. Har den, som från straffanstalt lösgivits enligt lagen angående villkorlig frigivning, därefter blivit före utgången av den för honom bestämda prøvotid för brott häktad, skall uppgift därom lämnas till registret från den domstol, där åtalet efter häktningen först förevarit. Om åtalets utgång skall ock i varje fall från domstol, som i målet dömt, uppgift till registret lämnas.

4 mom. Om beslut, varigenom villkorligt medgiven frihet blivit återkallad, skall från Konungens befallningshavande lämnas uppgift till registret.

3 §.

De straffuppgifter, som i 2 § avses, skola hos fångvårdsstyrelsen hållas ordnade efter namnen på dem uppgifterna angå.

4 §.

Har talan fullföljts mot utslag eller beslut, varom i 1 § eller 2 § 2 mom. förmäles, eller har sådant utslag eller beslut blivit underställt högre rätts prövning, skall uppgift om rättens beslut i det överklagade eller underställda målet i varje fall lämnas till registret.

Där Konungen fastställer eller upphäver beslut, varigenom villkorligt medgiven frihet blivit återkallad, eller av nåd efterskänker eller mildrar straff eller annan påföljd, varom straffregistret skall innehålla upplysning, varde jämväl därom uppgift till registret meddelad.

5 §.

Då någon, vilken erhållit sådan dom, som i 1 § 1 punkten sägs, efter utstånden bestraffning frigivits från allmän straffanstalt, så ock då någon frigivits från tvångsarbetsanstalt, åligger det fångvårdsstyrelsen att därom låta göra anteckning i registret.

Fångvårdsstyrelsen skall likaledes låta göra anteckning i registret om villkorlig frigivning av fånge med angivande av den återstående strafftidens längd.

Befälhavare, som har uppsikt över militärhäkte, åligger att varje

månad lämna uppgift till registret å dem, som under den närmast föregående månaden, efter utstånden bestraffning på grund av utslag, som i 1 § 1 punkten avses, frigivits från häktet.

Då minderårig, vilken blivit så dömd, som i 1 § 1 punkten sägs, men, i stället för att undergå det ådömda straffet, intagits i allmän uppfostringsanstalt, utskrivs från densamma, skall anstaltens föreståndare lämna uppgift därom till registret.

7 §.

Straffuppgift skall avskiljas ur registret,

därest den person uppgiften avser, enligt vunnen upplysning, genom högre rätts laga kraftätagande dom blivit från ansvar eller tvångsarbete befriad, utan att sådant fall är för handen, som i 1 § 5 punkten sägs, eller och ansedd skyldig allenast till annat ansvar än i 1 eller 2 punkten av samma § avses, samt domen ej är villkorlig;

då någon i straff- eller tvångsarbetsanstalt intagen person därstädes avlidit, eller eljest tillförlitlig upplysning vunnits, att den person uppgiften avser har avlidit; samt

då nittio år förflutit från hans uppgivna födelseår.

8 §.

Utdrag av registret skall meddelas, då framställning därom göres av domstol, Konungens befallningshavande eller allmän åklagare eller av annan myndighet, vilken enligt lag äger förordna om häktning.

Därjämte skola ock till statistiska centralbyrån meddelas för den officiella statistiken erforderliga utdrag ur straffregistret. I sådana utdrag må icke upplysning meddelas om namnen på dem uppgifterna avse.

Till annan myndighet, än nu är sagt, så ock till enskild, vars rätt må vara på upplysning ur registret beroende, skall registerutdrag lämnas, där Konungen för särskilt fall därtill givit tillstånd.

9 §.

I fråga om meddelanden till utländska myndigheter rörande givna straffdomar eller ådömt tvångsarbete äger, under förutsättning av ömsesidighet, Konungen utfärda bestämmelser.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1915; dock skall ej uppgift från högre rätt insändas i mål, vari före sagda dag dom av innehåll, som i 5 eller 6 punkten av 1 § sägs, blivit av lägre domstol eller myndighet meddelad.

Bilaga.

Förslag

till

Lag om kreditregister.

Härigenom förordnas som följer:

§ 1.

I statistiska centralbyrån skall finnas ett för hela riket gemensamt kreditregister, genom vilket allmänheten lämnas tillgång till upplysningar i de mål och ärenden, som nedan i denna lag angivas.

§ 2.

I kreditregistret skola i särskilda avdelningar sammanföras uppgifter om

1. konkurser;
2. omyndighets- och myndighetsförklaringar;
3. äktenskapsförord och andra till äktenskapsförordsprotokollet hörande ärenden;
4. boskillnadsmål; samt
5. lösöreköp.

§ 3.

Uppgifter till registret skola lämnas från rikets domstolar samt dessutom i fråga om konkurs av rättens ombudsman och i fråga om lösöreköp av överståthållarämbetet.

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 1 saml. 52 häft. (Nr 84.) 4

§ 4.

Närmare föreskrifter om uppgifterna till registret och om registrets förändring meddelas av Konungen.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1915.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd onsdagen den
17 september 1913.*

Närvarande:

Justitieråden: THOMASSON,
GUSTAF CARLSON,
SVEDELIUS,
Regeringsrådet THULIN.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 13 juni 1913, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas över upprättade förslag till lag om ändrad lydelse av 1—5 samt 7—9 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900 och till lag om kreditregister.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade föredragits inför lagrådet av hovrättsrådet Olof af Geijerstam.

Lagrådet yttrade:

I. Förslaget till lag om ändrad lydelse av 1—5 samt 7—9 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900.

Med hänsyn till den uppställning, som såväl nu gällande lag som förslaget erhållit beträffande avskiljande ur registret av straffuppgift vid dödsfall, synas tredje och fjärde styckena i 5 § böra fullständigas därutinnan, att skyldighet ålägges befälhavare, som har uppsikt över

militärhäkte, och föreståndare för allmän uppfostringsanstalt att till fängvårdsstyrelsen insända förteckning å dem, som avlidit medan de voro intagna i militärhäktet eller anstalten. I sammanhang härmed torde bestämmelsen i 7 § angående avskiljande av straffuppgift i händelse av dödsfall böra undergå omarbetning.

Enligt övergångsstadgandets ordalydelse skulle högre rätt icke under någon förutsättning insända uppgift i de fall, som i stadgandet angivas. Då detta icke kan vara avsett utan högre domstol uppenbarligen har att fortfarande såsom hittills lämna uppgift, om den i sådana fall meddelat dom av innehåll som omförmäles i någon av punkterna 1—4 av 1 §, erfordras omformulering av stadgandet.

II. Förslaget till lag om kreditregister.

Det synes ovedersägligt att, såsom departementschefen framhållit, ett centralt kreditregister kan bliva till stort gagn icke blott för statistiska ändamål utan även i det avseende, att affärsvärlden utan större kostnad och besvär erhöles tillgång till vissa för kreditgivningen eller för avveckling av redan inledda affärsförbindelser nödvändiga uppgifter, vilkas anskaffande för närvarande kräver betydande omgång och icke oväsentliga utgifter. Uppenbart är emellertid, att anlita ett sådant register bör vara anvisat allmänheten endast under förutsättning att detsamma erbjuder åtminstone lika stor trygghet som de anordningar, vilka det skall ersätta. Man får ej vidare att räkna med den personliga kännedom hos intygsutfärdaren, som för tillförlitligheten av det lämnade intyget ingalunda saknar vikt. I domarens ämbetsansvar ligger en garanti, som, då statsansvar för oriktiga intyg väl icke kan ifrågakomma, allmänheten icke utan vederlag kan eftergiva.

Förslaget innehåller icke några bestämmelser, på grund varav man kan bedöma tryggheten för dem, som anlita registret. Av de till ärendet hörande handlingar kan man dock i viss mån inhämta huru anordningarna äro tänkta. Lagrådet har icke kunnat underlåta finna att de arbetskrafter, som ifrågasatts, varken äro tillräckliga eller kvalificerade för att på ett betryggande sätt handhåva registret och betjäna allmänheten med därifrån hämtade intyg.

En lagstiftning i ämnet utan skapande av nödiga garantier i omförmälda hänseenden är enligt lagrådets mening icke tillrådlig.

Lagrådet hyser jämväl tvekan, huruvida en dylik lagstiftning nu bör ifrågakomma. Såväl konkurs- som äktenskapslagstiftningen är för närvarande föremål för omarbetning. Det synes därför kunna ifrågasättas huruvida icke med den föreslagna lagstiftningen lämpligast borde anstå i avvaktan på resultatet av lagarbetet å nämnda lagstiftningsområden, till vilka kreditregistret huvudsakligen hänför sig.

Ur protokollet:
Gunnar Fogelmarck.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott
den 14 maj 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Hasselrot anmälde lagrådets genom utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden den 13 juni 1913 inhämtade utlåtande över upprättade förslag till lag om ändrad lydelse av 1—5 samt 7—9 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900 och till lag om kreditregister.

Efter att hava redogjort för utlåtandets innehåll anförde föredraganden:

»I anledning av de väsentligen formella anmärkningar lagrådet framställt mot förslaget till ändringar i lagen om straffregister har detta förslag i de av lagrådet angivna hänseenden omarbetats. Därvid hava jämväl några smärre redaktionella jämkningar vidtagits i förslaget.

Vad lagrådet anmärkt mot förslaget till lag om kreditregister synes mig innefatta starka skäl mot anordnande av ett kreditregister på sätt förslaget förutsätter. I alla händelser torde vara nödigt att ur de av lagrådet framhållna synpunkter underkasta frågan förnyad utredning, innan framställning däri göres till riksdagen, och tillstyrker jag därför att denna fråga tills vidare får anstå.»

Sedan föredraganden härefter uppläst det omarbetade förslaget till lag om ändrad lydelse av 1—5 samt 7—9 §§ i lagen om straffregister den 17 oktober 1900, hemställde han, att detta förslag måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställdan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse bilaga... vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnar Fogelmarck.
